

**Nya perspektiv på segregation:
skola, psykisk hälsa och bosättningsmönster**

Aktuella avhandlingar som belyser olika aspekter av segregationen i Sverige.

Nya perspektiv på segregation: skola, psykisk hälsa och bosättningsmönster

Aktuella avhandlingar som belyser olika
aspekter av segregationen i Sverige.

Embla Holmgren och Linus Liljeberg (redaktörer)

Avhandlingsnytt 2021:13

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

Delegationen för
Migrationsstudier
Ju 2013:17

Delmi Avhandlingsnytt 2021:13

Beställning: www.delmi.se

E-post: ju.delmi@regeringskansliet.se

Stockholm 2021

ISBN:978-91-88021-94-6

Förord

Segregationen i Sverige ses i många sammanhang som en växande samhällsutmaning. Segregation sker dessutom utifrån olika dimensioner som exempelvis socioekonomisk status och etnicitet. Den dyker dessutom upp på olika nivåer i samhället, såsom grannskap, skolor och arbetsmarknaden. Segregation kan innebära negativa konsekvenser både på individnivå och för samhället i form av ökade socioekonomiska klyftor, minskad känsla av gemenskap och lägre grad av tillit.

Den här antologin tar upp ny forskning på temat segregation från fyra nyligen publicerade doktorsavhandlingar. Varje kapitel belyser olika aspekter av segregationen i Sverige idag: psykisk ohälsa och skolsegregation, urvalsregler för att motverka skolsegregation, flyktingars fördelning och rörelsemönster över olika typer av regioner i landet och slutligen socialt kapital, psykisk hälsa och segregation. Ett gemensamt tema i kapitlen är hur den etniska segregationen överlappar och interagerar med den socio-ekonomiska.

Avhandlingarna, publicerade mellan 2018 och 2021, är framlagda vid Stockholms universitet och Karolinska institutet. Författarna tillhör olika vetenskapliga discipliner: **Maria Granvik Saminathen** är forskare inom området folkhälsovetenskap, **Louisa Vogiazides** inom humangeografi, **Charisse Johnson-Singh** är sociepidemiolog och **Elisabet Olme** är nationalekonom. Den vetenskapliga granskningen av avhandlingarna ägde rum vid disputationerna på de två lärosätena.

Embla Holmgren och **Linus Liljeborg** har för Delmis räkning redigerat denna antologi. Den som vill fördjupa sina kunskaper ytterligare kan förstås ta del av själva doktorsavhandlingarna. Vår förhoppning är att resultaten genom att sammanfattas i den här antologin inte bara ska nå en bred publik, utan också uppmuntra till debatt och diskussion om segregation från nya och forskningsbaserade perspektiv. Trevlig läsning!

Stockholm i december 2021

Joakim Palme
Ordförande Delmi

Henrik Malm Lindberg
Tf. Kanslichef Delmi

Introduktion

Segregationen i Sverige har, inte minst i media, uppmärksammats under de senaste åren som ett stort problem och associerats med alltifrån strukturell diskriminering till kriminalitet. Segregation är inte en ny företeelse, men den har ökat kraftigt sedan 1990-talet. Var sjunde svensk bor idag ett i socioekonomiskt utsatt område och den geografiska uppdelningen mellan höginkomsttagare och låginkomsttagare har förstärkts (Delmos, 2021). Det faktum att grupper av människor med liknande socioekonomi och bakgrund lever och verkar separerade från varandra blir ett problem om det bidrar till stora skillnader i uppväxt- och levnadsvillkor. Om människors förutsättningar i skolan, i hemmet och på arbetsmarknaden ser alltför olika ut riskerar det att leda till en minskad tillit och känsla av samhörighet och gemenskap människor emellan. I denna publikation riktar vi fokus mot den etniska segregationen, som i många avseenden också överlappar med den socioekonomiska segregationen.

Precis som namnet "Avhandlingsnytt" indikerar vill Delmi med denna antologi lyfta fram aktuell forskning på temat migration och integration. I denna upplaga uppmärksammas flera olika former av segregation i Sverige. De fyra kapitlen tar upp olika, men kompletterande, aspekter som tillsammans ger en mer nyanserad bild av både segregationens orsaker och konsekvenser. Författarna visar på olika effekter av politiska beslut, till exempel friskole-reformens effekter på segregationen inom skolan, och hur regelverket för nyanländas bosättning påverkar den geografiska spridningen av invandrade på lång sikt. Men även andra perspektiv såsom tillit, utanförskap, tillhörighet och psykisk hälsa lyfts fram för att ge en bredare förståelse över de många olika mekanismer som gör att människor med liknande bakgrund samlas i liknande bostadsområden, i samma skolor och på samma delar av arbetsmarknaden. Avhandlingsnytt innehåller sammanfattningar av fyra vetenskapligt granskade artiklar i nyligen publicerade doktorsavhandlingar. Kapitlen fokuserar huvudsakligen på tre olika områden: 1) skolsegregation, 2) bosättningspolitik och flyktingars (o)rörlighet i landet samt 3) psykisk hälsa kopplat till bakgrund och medborgerlig tillit.

Två av studierna i denna utgåva av Avhandlingsnytt fokuserar på segregation inom skolan. Den första är författad av **Maria Granvik Saminathen**, som

tillsammans med **Sara Brolin Låftman** och **Petra Löfstedt** skrivit en artikel om hur och i vilken grad psykiska besvär bland ungdomar med invandrabakgrund samvarierar med andelen elever i klassen med utländsk bakgrund. Resultaten visar att elever med invandrabakgrund upplever en högre grad av självrapporterat psykiskt välbefinnande än de utan invandrabakgrund. Välbefinnandet för gruppen är också högre i klasser med en större andel andra elever med utländsk bakgrund. I de segregerade klasserna tenderar skolresultaten däremot att vara sämre. Artikeln belyser en ny dimension av skolsegregation där elevers psykiska hälsa och känslor av tillhörighet diskuteras i relation till skolprestation och skolsegregation.

Elisabet Olme studerar i sin avhandling, tillsammans med **Dany Kessel**, hur olika urvalsregler i grundskolan kan förväntas påverka segregationen i klasserna. Genom att simulera hur eleverna i Botkyrka kommun skulle ha fördelats utifrån tre olika urvalsstrategier kan författarna dra slutsatser om vilka fördelar och nackdelar de olika urvalsreglerna har. Av de tre strategier som testades var närhetsprincipen – det vill säga fördelning utifrån elevernas avstånd mellan bostaden och skolan – det system som ledde till att flest elever skulle få sitt förstahandsval och bli placerade på en skola som låg nära hemmet. Strategin reserverade platser – att fördelningen av platser sker via kvoter där elevsammansättningen på skolan ska återspegla den socioekonomiska sammansättningen i området – visade sig dock vara klart bäst för att motverka skolsegregationen.

Ett ytterligare tema i Avhandlingsnytt handlar om geografisk segregation. **Louisa Vogiazides** har undersökt flyktingars rörelsemönster mellan olika typer av regioner i Sverige. Två olika flyktingkohorter följdes under en åttaårsperiod, dels de som kom till Sverige under början av nittioalet, dels flyktingar som kom under 00-talets andra hälft. Den senare gruppen delades upp mellan de som valde att skaffa eget boende, och de som anvisades ett boende i landet. Ett viktigt bidrag från denna studie är att flyktingar i stor utsträckning tenderar att stanna i den region där de initialt bosätter sig. Det visar att utformningen av regelverk för bosättning påverkar många utfall på lång sikt.

Det sista kapitlet är baserat på en artikel i **Charisse Johnson-Singhs** avhandling, skriven i samarbete med **Mikael Rostila**, **Antonio Ponce de Leon**, **Yvonne Forsell** och **Karin Engström**. I artikeln undersöker författarna vilken effekt mångfalden i bostadsområdet har på den psykiska hälsan, och om

effekten påverkas av ursprung och av socialt kapital. Begreppet socialt kapital kan beskrivas som nätverk, normer och sociala förtroenden som underlättar samordning och samarbete. Med hjälp av enkätdata på människors hälsa i Stockholms län kunde forskarna studera olika aspekter av socialt kapital i olika grannskap. Resultaten visar att individers psykiska hälsa endast i låg grad påverkas av socialt kapital. Istället har socioekonomiska faktorer i grannskapet större betydelse för den psykiska hälsan.

Referenser

Delmos, (2021). Segregation i Sverige – Årsrapport 2021 om den socioekonomiska boendesegregationens utveckling. DELMOS 2021/334.

Granvik Saminathen, M. (2020). Effective schools in a segregated landscape: Studies of academic achievement and psychological well-being among adolescents in Sweden (PhD dissertation, Department of Public Health Sciences, Stockholm University)

Johnson Singh, C. (2021). Social integration and immigrant mental health: the role of social capital and neighbourhood ethnic composition (PhD dissertation, Department of Global Public Health, Karolinska Institute)

Kessel, D. (2018). School Choice, School Performance and School Segregation: Institutions and Design (PhD dissertation, Department of Economics, Stockholm University).

Olme, E. (2019). Essays on Educational Choices and Integration (PhD dissertation, Department of Economics, Stockholm University).

Vogiazides, L. (2020). Pathways and destinations: Spatial mobility and socioeconomic integration of international migrants in Sweden (PhD dissertation, Department of Human Geography, Stockholm University).

Innehåll

1. Andel elever med utländsk bakgrund i klassrummet, psykiska besvär och utanförskap: hur påverkar skolegregationen det psykiska välbefinnandet?.....	2
Bakgrund.....	3
Metod och data.....	5
Resultat och slutsatser.....	7
Referenser.....	9
2. Skolval, urvalsregler och segregation i grundskolor.....	11
Bakgrund.....	12
Metod och data.....	15
Resultat och slutsatser.....	16
Referenser.....	18
3. Geografiska flyttmönster av flyktingar i Sverige: vad påverkar den interregionala (o)rörligheten?.....	20
Bakgrund.....	21
Metod och data.....	21
Resultat och slutsatser.....	23
Referenser.....	26
4. Ursprung, socialt kapital och psykisk ohälsa.....	28
Bakgrund.....	30
Metod och data.....	31
Resultat och slutsatser.....	33
Referenser.....	35
Förteckning över tidigare publikationer.....	38

1. Andel elever med utländsk bakgrund i klassrummet, psykiska besvär och utanförskap: hur påverkar skolsegregationen det psykiska välbefinnandet?

Maria Granvik Saminathen, Petra Löfstedt, och Sara Brolin Låftman

Den omfattande invandringen till Sverige under de senaste decennierna har följts av en ökad bostads- och skolsegregation. I denna studie riktas fokus mot segregationens betydelse för det psykiska välbefinnandet hos barn och ungdomar med utländsk bakgrund. Beroende på till exempel orsaken till migration, ursprungsland och utbildningsnivå möter familjer som invandrat till Sverige olika utmaningar, inte minst när det gäller deras psykiska hälsa och välbefinnande. Forskningsläget på området är dock tvetydigt; det finns studier som visar att vissa grupper av barn med invandrabakgrund¹ mår bättre psykiskt än de utan invandrabakgrund, men det förekommer också forskning som visar på det motsatta.

Skolmiljön kan vara särskilt viktig för välbefinnandet och för framtida möjligheter bland barn med invandrabakgrund eftersom skolan utgör en viktig ram för sociokulturell integration och interaktion med majoritetsgrupper. Kombinationen av en ökande bostads- och skolsegregation, där vissa skolor lyckas locka till sig elever med särskilt goda förutsättningar att klara skolan med gott resultat (som studiemotiverade elever och elever med socioekonomiskt stabila hemförhållanden), har gett upphov till en ojämn

¹ Utrikesfödda barn eller barn födda i Sverige vars båda föräldrar är utrikesfödda.

fördelning av elever med invandrarbakgrund i svenska skolor.² Den ojämna fördelningen av elever med olika bakgrund kan bidra till negativa effekter på elevers inläring (van Ewijk & Sleegers, 2010; Benito m.fl., 2014; Brunello & De Paola, 2017; Bunar, 2010b; Böhlmark m.fl., 2015) och skolprestation (Jensen & Rasmussen, 2011).

Samtidigt som det står klart att mer etniskt blandade skolor kan ha en positiv effekt på skolprestationer bland minoriteter och barn från mer socioekonomiskt utsatta hemförhållanden, är det oklart hur deras psykiska välbefinnande kan tänkas påverkas av att gå i en klass med en liten andel elever med invandrarbakgrund.

Syftet med denna studie är att undersöka:

1. Huruvida elever med invandrarbakgrund överlag uppger mindre psykologiska besvär än elever utan invandrarbakgrund.
2. Huruvida elever med invandrarbakgrund rapporterar färre psykiska besvär i klasser med större andel elever med invandrarbakgrund.

Bakgrund

Vad är segregation?

Segregation kan beskrivas som rumslig separation av socialt definierade grupper, antingen som ett resultat av institutionella system eller genom ett samspel mellan marknaden och sociala mekanismer såsom diskriminering (Olme, 2019). Segregation kan genomsyra sociala sfärer såsom bostadsområden, arbetsmarknader och skolor, där sociala grupper separeras på grundval av egenskaper som sträcker sig från kön, socioekonomisk status, etnicitet och hudfärg till religion och kulturell identitet. I linje med andra länder har Sverige sett en ökning av socioekonomisk och etnisk segregation i exempelvis skolor - institutioner som vanligtvis förväntas fungera som en utjämnande mekanism. Trots Sveriges historiskt starka sociala välfärds-system och relativt jämlika ekonomiska struktur är den socioekonomiska och etniska bostadssegregationen hög.

² Fenomenet brukar kallas "cream skimming".

Segregation i den svenska skolan

Under de senaste decennierna har Sverige gått från att vara ett land med ett av de mest statligt styrda och enhetliga utbildningssystemen i världen, till att ha en decentraliserad skolsektor som i hög grad formas av individuella val. Sveriges utbildningssektor har följt i många andra länders nyliberala fotspår, med mål att uppnå högre kostnadseffektivitet, valfrihet och kvalitet i skolan (Alexiadou m.fl., 2016; Perry & Southwell, 2014; West, 2014). Kommunaliseringen 1992 följdes av en reform som skapade en separat skolsektor med privatdrivna, fristående skolor finansierade med offentliga resurser. Samtidigt infördes en omfattande skolvalspolitik, motiverad av principen att alla familjer ska ha möjlighet att välja skola till sina barn. Inom denna nya "skolmarknad" är eleverna inte längre begränsade till skolor i sitt geografiska upptagningsområde. Föräldrar kan välja att placera sina barn i både kommunala skolor och friskolor.

Kommun- och marknadsanpassningen av utbildningssektorn i Sverige har av många beskrivits som misslyckanden och lett till en väsentlig förändring av det tidigare enhetliga svenska utbildningssystemet, med negativa konsekvenser för skolledning, lärares arbetsvillkor och läromiljön för eleverna (SGOR, 2014). Mönstren för elevfördelningen till skolor har blivit mer komplexa sedan systemet med fritt skolval infördes. Innan det fria skolvalet infördes skrevs eleverna in i skolor baserat på var deras familj bodde. Klassernas sammansättning återspeglade följaktligen befolkningen i de bostadsområden som låg inom skolans geografiska upptagningsområde. Även om den ökande bostadssegregationen i hög grad har bidragit till en uppdelning av barn i olika skolor utifrån socioekonomisk och etnisk bakgrund, anses den långtgående svenska skolvalspolitiken ha påskyndat denna utveckling.

Psykisk hälsa bland barn med invandrarbakgrund

Olika studier visar på varierande resultat när det gäller skillnader i psykisk hälsa mellan barn med invandrarbakgrund och barn med svensk bakgrund, här definierat som barn födda i Sverige med föräldrar som båda är födda i Sverige. Till exempel anses barn till asylsökande löpa större risk för psykisk ohälsa på grund av stressfaktorer relaterade till flykten från hemlandet, och i allmänhet har barn och ungdomar med invandrarbakgrund i genomsnitt visat sig ha ett högre antal psykiatriska diagnoser än de utan invandrarbakgrund. Samtidigt har andra studier funnit att barn med utländsk bakgrund mår lika bra eller bättre psykiskt än de barn vars båda föräldrar är från Sverige.

Förklaringen till detta har delvis tillskrivits faktorer relaterade till familjeförhållanden som skyddar mot psykisk ohälsa. Mindre uppmärksamhet har dock ägnats åt mekanismer relaterade till egenskaper på gruppnivå i sammanhang som exempelvis skolan – en psykosocial miljö som kan främja elevernas välbefinnande och tillhandahålla sociala resurser.

Skolprestationer, hälsa och segregation

Barn och ungas välmående formas av faktorer i olika sammanhang och förändras över tid. Ju äldre barnen blir desto mer försvagas föräldrarnas inflytande över sina barns beteende, mående och utveckling då jämnåriga får en mer dominerande roll. Relationer till klasskamrater är därför avgörande för ungdomars känsla av tillhörighet och välbefinnande i skolan. Samtidigt har studier visat att skolor med en hög grad elever med invandrarbakgrund kan påverka elevernas skolprestationer och känslan av tillhörighet i samhället negativt. Av dessa anledningar tenderar både beslutsfattare och lärare att förespråka att elever med olika bakgrund blandas, i syfte att förbättra utbildningens jämlikhet och elevernas resultat.

Samtidigt som vissa skolegenskaper kan vara gynnsamma för elevernas resultat behöver de inte alltid vara lika fördelaktiga för deras psykiska välbefinnande. Att gå på skolor och i klasser med en hög andel elever tillhörande majoritetsbefolkningen, och/eller med större andel socioekonomiskt privilegierade kamrater, har i olika internationella studier visat sig kunna påverka elever med sämre socioekonomiska förutsättningar och med invandrarbakgrund på ett negativt sätt (Ackert, 2018; Hornstra m.fl., 2015; Juvonen m.fl., 2018). Potentiella förklaringar som framförts är sociala jämförelsemekanismer där elever kan känna sig underlägsna på olika sätt och att mer konkurrenskraftiga skolmiljöer kan leda till ökad stress över skolprestationer. En annan förklaring är att ungdomar som tillhör en minoritetsgrupp (på befolkningsnivå) och som går i skolor med en hög andel andra elever med en liknande bakgrund, kan uppleva en starkare känsla av tillhörighet och kamratacceptans.

Metod och data

Studien baseras på data från den svenska HBSC (Health Behavior in School-aged Children) från 2017/18. Det är en tvärsnittundersökning bland 11-, 13- och 15-åringar som ingår i ett internationellt samarbete koordinerat av

Världshälsoorganisationen (WHO). Undersökningen genomfördes i årskurs 5, 7 och 9, där klasser från respektive årskurs slumpmässigt valdes ut från alla kommunala skolor och friskolor i Sverige. Formulär delades ut anonymt till alla elever som var närvarande i klassen på undersökningdagen. I denna studie inkluderas endast elever i årskurs 7 och 9 och som besvarat relevanta frågor för denna studie (2 619 elever fördelade över 145 skolklasser).³

För att undersöka om elever med invandrabakgrund mår bättre psykiskt än de utan invandrabakgrund och om klassens elevsammansättning spelar någon roll för rapporteringen av psykiska besvär, används flera variabler från HBCS enkät. Det psykiska välbefinnandet mättes med hjälp av ett index baserat på fyra olika indikatorer på psykiska besvär. Deltagarna i enkäten angav hur ofta de upplevde vart och ett av följande symtom: känna sig låg; känna sig nervös; irritabilitet eller dåligt humör; och ha svårigheter att somna. Fyra svarsalternativ gavs för varje fråga: "ungefär varje dag", "mer än en gång i veckan", "ungefär varje vecka", "ungefär varje månad" och "sällan eller aldrig". En sammanfattande skala med ett intervall på 4–20 togs fram, där en högre poäng indikerar en högre nivå av psykiska besvär.

För att fastställa elevers invandrabakgrund användes en fråga i formuläret där elever uppgav om de är födda utomlands och/eller har föräldrar som är födda utomlands. En mer förfinad version av denna fråga skilde mellan första- (elever födda utomlands) och andra generationens invandrarelever (elever födda i Sverige med två utrikesfödda föräldrar). Klassens "invandratäthet" mättes som andel elever med invandrabakgrund. Analyserna justerades med flera bakgrundsvariabler: familjens socioekonomiska status, familjekonstellation, årskurs och kön. Estimeringen genomfördes med regressionsanalys via en så kallad "flernivåmodell" (two-level random intercept linear regression model).

³ 239 elever gick i skolor där det inte fanns någon elev med utländsk bakgrund. Som ett robusthetstest beräknades alla analyser separat för dessa elever och resultaten var nästan identiska med de som presenteras i avhandlingen.

Resultat och slutsatser

Resultat

Resultaten indikerar att elever med invandrabakgrund verkar må bättre psykiskt än elever utan invandrabakgrund. Däremot tillhörde elever med invandrabakgrund familjer som i genomsnitt hade en betydligt lägre socioekonomisk status än elever utan invandrabakgrund. Den genomsnittliga invandratätheten i en elevs respektive skolklass var markant högre för elever med invandrabakgrund än för elever utan invandrabakgrund. Medan 39 procent av eleverna med invandrabakgrund gick i klasser med minst 50 procent elever med invandrabakgrund, var motsvarande andel för elever utan invandrabakgrund endast fyra procent.

Resultatet att ungdomar med svensk bakgrund i genomsnitt rapporterade en högre grad av psykisk ohälsa än unga med invandrabakgrund kvarstår även efter att ett antal kontrollvariabler inkluderats i analysen. Analyserna visar vidare att elever med invandrabakgrund som går i klasser med en högre invandratäthet i genomsnitt upplever färre psykiska besvär i jämförelse med de som går i klasser med en lägre invandratäthet. Detta gäller både för elever som själva är födda utomlands och de som är födda i Sverige med två utrikesfödda föräldrar.

Slutsatser

Resultaten i den här studien bekräftar tidigare forskning som visar att ungdomar med invandrabakgrund i genomsnitt upplever en högre grad självrapporterat psykiskt välbefinnande jämfört med ungdomar utan invandrabakgrund. Studien fann också att elever med invandrabakgrund som gick i skolklasser med en högre andel andra invandrade elever rapporterade färre psykiska besvär än elever med invandrabakgrund i klasser där fler elever var födda i Sverige med svenskfödda föräldrar. Även om dessa resultat inte kan generaliseras till specifika grupper av invandrare, till exempel barn till asylsökande, var de liknande för både första och andra generationens invandrare.

Att undersöka effekter av invandratäthet i skolor är särskilt relevant med tanke på den omfattande invandringen till Sverige under det senaste decenniet, som har bidragit till en ökad segregation mellan olika socio-demografiska grupper och en ojämn fördelning av barn med invandrar-

bakgrund i skolan. Även om en stor andel barn och ungdomar med invandrarbakgrund går i skolor med hög invandratäthet väljer en del familjer som har invandrat till Sverige att placera sina barn i skolor med en majoritet infödda elever, ofta i syfte att få en mer fördelaktig "svensk" läromiljö då eleverna förväntas lära sig mer och dessa skolor tenderar att uppfattas som mer prestigefyllda.

Ungdomar med invandrarbakgrund kan dock riskera att uppleva en högre grad av socialt utanförskap i skolmiljöer med en högre andel elever som inte har invandrarbakgrund, något som både internationella och svenska studier har pekat på. En studie baserad på svenska data visade till exempel att elever födda i Afrika och Asien som gick i klasser med få andra invandrare löpte större risk att bli mobbade (Hjern m.fl., 2013). Låg acceptans av klasskamrater kan i sin tur vara avgörande för individens självkänsla och psykiska välbefinnande. Detta innebär att en skolgång i klasser med en hög andel majoritetsgruppselever visserligen kan vara fördelaktig för invandrade elever vad gäller den sociala integrationen, inläringen av det svenska språket och skolprestationerna. Det kan dock samtidigt innebära att man måste kämpa mer för att bli accepterad och känna tillhörighet jämfört med i en klass med en högre andel elever med invandrarbakgrund.

Policyrelevans

Resultaten från denna studie tyder på att en omplacering av enskilda elever med invandrarbakgrund till skolor med lägre invandratäthet inte nödvändigtvis gynnar elevernas psykiska välbefinnande. Samtidigt bör det belysas att även om ungdomar med invandrarbakgrund kan uppleva en lägre grad av psykiska besvär när de går i skolor och klasser med många andra elever med invandrarbakgrund, så kan skolor med en högre invandratäthet föra med sig potentiella nackdelar som till exempel genomsnittligt sämre språkinläring och skolresultat och i förlängningen sämre möjligheter på arbetsmarknaden. (Jensen & Rasmussen, 2011)

Som en konsekvens av det djupt rotade behovet av att accepteras av jämnåriga kan det befintliga segregerade skollandskapet i Sverige avskräcka ungdomar med invandrarbakgrund från att söka sig till skolor med lägre invandratäthet. Detta riskerar i sin tur att ytterligare förstärka skolsegregationen och undergräva integrationen in i majoritetssamhället.

Samhällsfenomen som bostadssegregation kan på så sätt få betydande konsekvenser på lång sikt för ungdomar med invandrarbakgrund. Även om fördelningen av elever till skolor till stor del bestäms av faktorer på samhällsnivå – och därmed i stor utsträckning ligger utanför den enskilda skolans kontroll – kan en ökad medvetenhet om vikten av att känna sig accepterad bland klasskamrater vara avgörande för elevers integration och framtida möjligheter.

Referenser

- Ackert, E. Segregation Paradox? School Racial/ethnic and Socioeconomic Composition and Racial/ethnic Differences in Engagement. *Soc Sci Res* (2018) 70:144–62. doi:10.1016/j.ssresearch.2017.10.010
- Alexiadou, N., Dovemark, M., Erixon-Arreman, I., Holm, A. S., Lundahl, L., & Lundström, U. (2016). Managing inclusion in competitive school systems: The cases of Sweden and England. *Research in Comparative and International Education*, 11(1), 13–33.
- Benito, R., Alegre, M. A., & González-Balletbò, I. (2014). School Segregation and its effects on educational equality and efficiency in 16 OECD comprehensive school systems. *Comparative Education Review*, 58(1), 104–134.
- Brunello, G., & De Paola, M. (2017). School segregation of immigrants and its effects on educational outcomes in Europe. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Bunar, N. (2010b). The geographies of education and relationships in a multicultural city: Enrolling in high-poverty, low-performing urban schools and choosing to stay there. *Acta Sociologica*, 53(2), 141–159.
- Böhlmark, A., Holmlund, H., & Lindahl, M. (2015). School choice and segregation: Evidence from Sweden. Working Paper 2015:8. Uppsala: Institute for Evaluation of Labour Market and Education Policy (IFAU).
- Jensen, P., & Rasmussen, A. W. (2011). The effect of immigrant concentration in schools on native and immigrant children's reading and math skills. *Economics of Education Review*, 30(6), 1503–1515.

- Hjern, A, Rajmil, L, Bergström, M, Berlin, M, Gustafsson, PA, & Modin, B. Migrant Density and Well-Being-A National School Survey of 15-Year-Olds in Sweden. *Eur J Public Health* (2013) 23(5):823–8. doi:10.1093/eurpub/ckt106
- Hornstra, L, van der Veen, I, Peetsma, T., & Volman, M. Does Classroom Composition Make a Difference: Effects on Developments in Motivation, Sense of Classroom Belonging, and Achievement in Upper Primary School. *Sch Effectiveness Sch Improvement* (2015) 26(2):125–52. doi:10.1080/09243453.2014.887024
- Juvonen, J., Kogachi, K., & Graham, S. When and How Do Students Benefit from Ethnic Diversity in Middle School? *Child Dev* (2018) 89(4):1268–82. doi:10.1111/cdev.12834
- Malmberg, B., Andersson, E., & Bergsten, Z. (2013). Det fria skolvalet ökar klyftor mellan skolor: Den svenska skolans nya geografi, *Resultatdialog 2013* (pp. 119–126). Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Perry, L. B., & Southwell, L. (2014). Access to academic curriculum in Australian secondary schools: A case study of a highly marketised education system. *Journal of Education Policy*, 29(4), 467–485.
- Trumberg, A. (2011). Den delade skolan: Segregationsprocesser i det svenska skolsystemet (Doktorsavhandling). Örebro University, Örebro
- Van Ewijk, R., & Sleegers, P. (2010). The effect of peer socioeconomic status on student achievement: A meta-analysis. *Educational Research Review*, 5(2), 134–150.
- West, A. (2014). Academies in England and independent schools (fristående skolor) in Sweden: policy, privatisation, access and segregation. *Research Papers in Education*, 29(3), 330–350

2. Skolval, urvalsregler och segregation i grundskolor

Elisabet Olme och Dany Kessel

Liksom i många andra länder är skolval numera en integrerad del av utbildningssystemet i Sverige. Istället för att barn automatiskt anvisas till skolan som ligger närmast hemmet uppmuntras föräldrar att själva välja vilken skola de helst vill att deras barn ska gå på. Hur urvalet är utformat och hur skolorna prioriterar mellan olika sökanden ser dock olika ut i olika länder, med varierande konsekvenser för exempelvis segregationen. Förespråkare för fria skolval menar att det leder till att tillgången till utbildning av hög kvalitet breddas, då hushåll som har det sämre ställt socioekonomiskt får chansen att låta sina barn gå i skolan i ett område med bättre förutsättningar. Forskning om skolsegregation har dock visat på en motsatt effekt, där skolval istället riskerar att leda till att uppdelningen mellan individer med olika etnicitet och socioekonomisk bakgrund ökar (Hsieh och Urquiola, 2006, Bifulco och Ladd, 2007).

Skolsegregationen har visat sig ha många negativa effekter, särskilt på socioekonomiskt utsatta elevers skolresultat. Sämre skolresultat ger mindre möjligheter att delta i högre studier, vilket exempelvis riskerar leda till lägre framtida arbetsinkomster (Chetty och Hendren 2018 a,b). Kommuner har därav incitament att motverka segregationen i skolan, men för att göra det är det viktigt att förstå mekanismerna bakom uppkomsten av segregation. En mekanism som påverkar hur elever fördelas mellan olika skolor är vilka urvalsregler som tillämpas. Dessa avgör vilka elever som blir antagna till en skola om det finns fler sökanden än platser. När det gäller sökande till gymnasiet sorteras eleverna efter sitt genomsnittliga slutbetyg i grundskolan. På grundskolan har det vanligaste sättet att fördela eleverna varit att utgå från närhetsprincipen. Men i och med införandet av ett centraliserat skolval, som gör det möjligt för elever att söka till flera skolor, har ett behov av mer sofistikerade urvalsregler uppstått. Det finns än så länge relativt lite forskning på området vilket innebär att vi inte vet särskilt mycket om vilka konsekvenser de olika urvalsprinciperna har.

Denna studie syftar till att undersöka urvalskriteriernas effekter genom att testa vilken inverkan tre olika urvalsregler kan förväntas få på elevsammansättningen. I undersökningen studeras den simulerade skillnaden i elevsammansättning i skolorna i Botkyrka kommun i Stockholm då i) ett närhetsbaserat urval, ii) ett slumpmässigt urval, samt iii) reserverade platser för vissa elevgrupper, tillämpas.

Syftet med denna studie är att undersöka:

1. Hur olika urvalskriterier för skolvalet kan förväntas påverka elevsammansättningen i skolorna.
2. Hur de olika urvalskriterierna påverkar andelen elever som blir antagna på en skola de valt och hur genomsnittsavstånden från hemmet till skolan förändras.

Bakgrund

Det svenska skolvalet

Sedan början av 1990-talet ansvarar kommunerna för att tillhandahålla och finansiera grundskoleutbildningen för alla barn som bor där. Fria skolval infördes formellt i Sverige 1992 tillsammans med friskolereformen, då privata aktörer tilläts starta skolor. Dessa finansierades av offentliga medel och följde samma läroplan som de kommunalt drivna skolorna. Innan dess gick eleverna i regel i den närmaste kommunala skolan. Till en början var skolvalet decentraliserat till skolnivå. Detta innebar att föräldrar, som inte ville att deras barn skulle gå i den närmaste kommunala skolan, var tvungna att kontakta skolor av intresse och fråga om de hade plats för deras barn. Den stora majoriteten av barnen fortsatte dock att gå i den skolan som låg närmast hemmet. Vid millennieskiftet tog utbyggnaden av friskolor fart, vilket skapade konkurrens om eleverna på utbildningsmarknaden. I mitten av 2000-talet började kommunerna driva centraliserade skolvalsprogram. Detta var delvis en reaktion på expansionen av friskolor. Tanken var att genom att göra det enklare att söka fler skolor så skulle föräldrar inte behöva lämna det offentliga skolsystemet bara för att de inte var nöjda med den närmaste kommunala skolan.

I dag driver flertalet svenska kommuner egna centraliserade skolvalsprogram – framförallt i tätorterna – och programmen omfattar vanligtvis alla

kommunala skolor. På vissa håll ingår även friskolor i programmet, vilket innebär att föräldrar kan söka till alla skolor i sin kommun genom samma system. Enligt lag får friskolor inte diskriminera elever baserat på var de bor. Det innebär att vissa föräldrar söker sig till friskolor i andra kommuner.

Det finns en stor variation i utformningen av de skolvalsprogram som drivs av kommunerna. Antagningsreglerna är relativt fria för kommunerna att utforma utifrån befintlig lagstiftning, men innebär ändå vissa avgränsningar när det gäller vilka kriterier de kan tillämpa. Till att börja med är kommunerna skyldiga att ta hänsyn till föräldrars uttalade preferenser för skolor. Samtidigt måste de se till att inget barn placeras i en skola för långt från hemmet, om inte föräldrarna självmant sökt till en skola som ligger långt bort. Dessutom har barn alltid rätt att stanna i sin nuvarande skola. Friskolor har också vissa begränsningar för vilka antagningskriterier de kan använda. Antingen kan de basera sin antagning på avståndet från elevernas hem till skolan (närhetsprincipen), eller använda ett "först till kvarn"-kösysteem. De kan även prioritera barn med äldre syskon som redan är inskrivna i den aktuella skolan.

Botkyrka kommuns skolvalssystem

Botkyrka är den femte största kommunen i Stockholms län, med cirka 90 000 invånare. Det är en kommun präglad av mångkultur, där en majoritet av befolkningen är första eller andra generationens invandrare. Nivån på bostadssegregationen är hög, vilket också avspeglar sig i skolan. Skolorna i kommunen är bland de mest segregerade i landet när det gäller andelen elever med invandrabakgrund och föräldrarnas utbildningsnivå.

Nästan 1 000 barn börjar i grundskolan i Botkyrka kommun varje år och de allra flesta familjer deltar i det skolvalsprogram som drivs av kommunen. Det finns inte någon "garantiskola" där barn garanteras en plats om hushållet inte deltar i programmet, vilket ger starka incitament att skicka in sina önskemål om skola. I Botkyrka finns det 25 skolor att välja mellan. Av dessa är 14 grundskolor som erbjuder utbildning till och med årskurs nio, vilket innebär att de flesta barn går på samma skola under hela sin grundskoletid. De flesta skolorna drivs kommunalt, med det finns även fem friskolor som sammantaget tar in cirka 8 procent av eleverna i Botkyrka. En av friskolorna liknar i hög grad de kommunala skolorna, medan övriga fyra friskolor har tydliga inriktningar och lockar därför sannolikt sökande med särskilda intressen och önskemål om undervisningen. Av de fyra friskolorna är en

kristen, en är muslimsk, en är en tvåspråkig skola (finsk-svensk), och en använder en specifik undervisningsmetod inspirerad av Freinet.

Plottade på en karta blir det tydligt att skolorna är koncentrerade till tre olika grannskap inom kommunen, ett i västra, ett i norra och slutligen ett i östra Botkyrka. Bostadsområdena visar sig i vår data också ha olika specifika egenskaper. Det norra präglas relativt övriga områden av låg socioekonomisk standard med lägre utbildningsnivå bland föräldrarna och en stor andel invånare med utländsk bakgrund (77 procent). I östra Botkyrka var den socioekonomiska standarden betydligt högre, fler föräldrar hade en högre utbildning och andelen med utländsk bakgrund var endast 12 procent. Västra Botkyrka låg mellan nivåerna på de östra och norra delarna av kommunen.

Urvalskriterier och DA-algoritmen

I praktiken sker antagningsprocessen i Botkyrka i två omgångar. Först antas barn som sökt till friskolor. Friskolorna i Botkyrka prioriterar barn med äldre syskon som redan är inskrivna i skolan och i övrigt enligt ett "först till kvarn"-kösystem. Dessutom antas endast sökande som listar friskolan som sitt förstahandsval. Därefter fördelas barn som inte fått en plats på en friskola till de kommunala skolorna med hjälp av en algoritm. "DA-algoritmen", som den kallas, accepterar preliminärt en elev i taget – ordnade efter urvalsreglerna – som har skolan som sitt förstahandsval tills det inte finns fler studenter att placera eller fler platser kvar på skolan att fördela.

De elever som inte fick någon plats i steg ett prövas nu mot sitt andrahandsval. De tilldelas preliminärt platsen om det finns en ledig plats på skolan eller om de kvalificeras högre enligt urvalskriterierna än någon av de elever som preliminärt var antagna till sitt förstahandsval. Processen upprepas slutligen för tredjehandsvalet tills alla studenters prioriteringar tagits hänsyn till, samt hur många elever skolorna kan ta emot. Då hushåll endast tillåts ranka första-, andra- och tredjehandsval kan ett barn få avslag på alla skolor som de ansökt till. Dessa barn placeras, tillsammans med de barn vars föräldrar inte lämnat in en ansökan, på skolor med lediga platser när övriga barn har fått plats på en skola.

I studien kommer tre olika typer av urvalsregler att testas enligt DA-algoritmen på data från Botkyrka. Dessa är närhetsprincipen, lotteribaserat urval samt en form av reserverade platser. Närhetsprincipen ger förtur till de elever som bor närmast skolan och är ett av de vanligaste prioriterings-

systemen i Sverige. I vår studie mäts avstånd fågelvägen, även om många kommuner idag använder kartbaserade system för att mäta den faktiska gångvägen. Urvalskriterierna på de kommunala skolorna i Botkyrka baseras på närhetsprincipen samt på om syskon redan går på skolan. Det lotteribaserade urvalet låter slumpen avgöra genom att varje elev tilldelas ett lottnummer som bestämmer elevens plats i kön. Detta är ett system som bland annat används i skolvalsprogram i Amsterdam, Beijing, och New York (De Haan m.fl., 2015; He, 2017; Abdulkadiroğlu m.fl., 2005).

Det sista systemet som testas är reserverade platser, som är en form av kontrollerat skolval och fungerar som en typ av kvotering, där målet är att urvalet ska spegla den socioekonomiska sammansättningen i området med avseende på utbildningsnivå och utländsk/inhemsk bakgrund. Om befolkningen i en kommun till tjugo procent utgörs av familjer med utländsk bakgrund, reserveras en femtedel av platserna i skolklassen till deras barn. Om det är en större andel från denna grupp som sökt sig till en viss skola sker en prioritering inom gruppen efter närhetsprincipen, och om andelen istället är lägre öppnas dessa platser upp för övriga elever. Liknande system som detta har använts i bland annat Paris där barn till låginkomsttagare får extra prioritetspoäng i kön till skolorna (Fack m.fl., 2018).

Metod och data

Data

Studien är baserad på administrativa skolvalsdata från Botkyrka kommun för alla barn som började i grundskolan i kommunen under perioden 2011–2014, vars vårdnadshavare deltog i skolvalet och som fyllt i de tre skolor de helst ville att deras barn ska gå på. Detta ger ett urval om 3 822 barn. Uppgifterna kopplas till registerdata från SCB, där flergenerationsregistret möjliggör sammankoppling av medlemmar i samma hushåll (såsom barn och föräldrar). På skolnivå observeras genomsnittliga resultat på de nationella proven i svenska och matematik gjorda i årskurs tre. Grundskoleregistret användes för att identifiera alla elever som är inskrivna i en grundskola i Botkyrka kommun, vilket gör att elevsammansättningen kan observeras. Vidare gav Botkyrka kommun information om hur många elever varje offentlig skola hade kapacitet att ta in på förskoleklassnivå för åren 2012 till 2014.

Metod

Data över skolvalet i Botkyrka kommun användes för att skapa en modell för föräldrarnas preferenser för olika skolor.⁴ Mönstren för hur olika grupper i Botkyrka valt skolor beräknas med hjälp av data från 2012, 2013 och 2014. Genom att beräkna underliggande strukturer för hur föräldrar väljer skolor till sina barn beroende exempelvis på invandrarbakgrund, utbildning, om ett syskon redan går i skolan och var de bor i förhållande till skolan, skapades en modell för föräldrars generella preferenser.

Med hjälp av de uppskattade preferensparametrarna konstrueras fullständiga ansökningslistor för varje barn genom att beräkna och rangordna alla skolor enligt deras förväntade indirekta nytta. Eleverna tilldelas sedan skolor med hjälp av DA-algoritmen utefter de olika urvalsreglerna som beräknats för att kunna observera hur eleverna fördelas mellan skolorna, och den förväntade nivån av skolsegregation som uppstår. För att maximal konkurrens om platserna skulle kunna observeras skapade vi i simuleringen lika många barn utifrån de proportioner av preferenser vi observerat, som det fanns platser på de olika skolorna. En utförlig beskrivning av metoden och de olika algoritmer som togs fram finns att läsa i Olme och Kessel (2019).⁵

Resultat och slutsatser

Resultat

Resultaten visar att skolsegregationen i form av socioekonomiska förutsättningar varierar mellan de tre olika systemen. Jämfört med närhetsprincipen, som ges väldigt stor vikt i det svenska grundskolevalet, var både lotterisystemet och de reserverade platserna bättre för att motverka skolsegregationen baserad på socioekonomisk status. Skolsegregationen minskade med 8,5 procent för lotterisystemet och tjugo procent med reserverade platser, relativt närhetsprincipens utslag. Eftersom majoriteten av barnen kommer att gå i samma skola under hela den obligatoriska

⁴ För att undvika data på val som inte nödvändigtvis speglar hushållens sanna preferenser, utan potentiellt gjordes av strategiska skäl, exkluderades bland annat de hushåll som satt en skola som har en garanterad intagning på plats tre i sin prioriteringsordning.

⁵ Det finns även en tidigare version av avhandlingen att ta del av (Kessel, 2018).

skoltiden innebär detta både en relativt stor och långsiktig förändring för en elev.

Minskningen av skolsegregationen kommer dock på bekostnad av ökat avstånd till den tilldelade skolan och färre elever som får sina förstahandsval. När vi gick från närhetsprincipen till lotteri och reserverade platser minskade andelen elever som fick sitt förstahandsval från 78,9 till 77,37 procent för lotteri respektive 76,40 procent för reserverade platser. Det faktum att närhetsprincipen är bättre än de andra två urvalskriterierna på att tillgodose elevernas förstahandsval förklaras av att just närhet till skolan är något som överensstämmer väl med hur föräldrar tenderar att prioritera i skolvalen. Med andra ord tenderar närhetsbaserade prioriteringar att skapa goda förutsättningar för de som själva tycker att det är viktigt att bo nära skolan som deras barn går i. Skillnaden i effektivitet mellan urvalskriterierna minskar från 89,97 till 88,59 procent, för både lotteribaserade prioriteringar och när reserverade platser används, om man tittar på andelen elever som fick en plats på någon av sina första-, andra- eller tredjehandsval. Avstånd är en annan viktig omständighet att ta hänsyn till för att få uppfattning om hur bra de olika systemen är då det är tydligt att avståndet mellan skola och bostad är viktigt för hushållen. När närhetsprincipen appliceras är det genomsnittliga avståndet till skolan 1 041 meter, när de andra urvalskriterierna används ökar avståndet med upp till 180 meter.

Slutsatser

Frågan om hur urvalskriterier bör utformas till skolvalet handlar alltså om hur man bör vikta fördelarna med de olika systemen: att minska skolsegregation, att så många som möjligt ska få sitt förstahandsval och att eleverna ska ha nära till sin skola. Avvägningen mellan att minska skolsegregationen och att tillfredsställa föräldrars preferenser behöver dock inte vara så avgörande. Medan andelen som tilldelas den skola som var ens förstahandsval minskar när man överger närhetsbaserade prioriteringar, ger de tre prioriterings-systemen ungefär samma resultat när det gäller andelen som tilldelas något av sina tre högst rangordnade val. Vidare verkar det genomsnittligt ökade avståndet till de olika skolorna drivas av att elever ändå föredrar att resa längre för att få gå på en skola som de själva har ansökt om att få gå på. Det ska alltså inte betraktas som en stor nackdel.

Det är möjligt att effekten av att variera urvalskriterierna skulle ha sett annorlunda ut i andra kommuner. Botkyrka är dock en intressant kommun att

studera, med hög bostadssegregation och tydligt separerade stadsdelar. Denna studie visar att rörligheten mellan stadsdelar troligen skulle vara begränsad, även om antagningsreglerna skulle bli mer fördelaktiga för sökande från andra stadsdelar. Den minskade segregationen förklaras till stor del av omfördelning av elever inom grannskapet. Effekten av att ändra urvalskriterierna mildras därför av föräldrars relativt begränsade efterfrågan på skolplatser i andra områden eller stadsdelar i kommunen. I en miljö med kortare avstånd mellan de olika stadsdelarna skulle effekterna av att ändra urvalskriterierna därmed kunna få ett större genomslag. Dessutom är rörligheten sannolikt lägre för yngre barn, vilket tyder på att utformningen av urvalsreglerna kan ha en större inverkan på segregationen på till exempel mellanstadienivå.

Policyrelevans

Avslutningsvis kan sägas att urvalskriterierna i skolvalet kan vara ett viktigt politiskt verktyg för skoldistrikt för att motverka skolsegregation. Att förändra urvalskriterierna är, mot bakgrund av resultaten i den här studien, förmodligen relativt enkelt att genomföra och billigt i förhållande till de resultat som skulle kunna uppnås för att motverka skolsegregationen. Vidare verkar de negativa konsekvenserna i form av en något lägre andel som inte får sitt förstahandsval och ett genomsnittligt ökat avstånd till skolan, relativt små i relation till den minskade segregationen som reserverade platser skulle medföra. Samtidigt begränsar bostadssegregationen effektiviteten av hur urvalskriterierna påverkar fördelningen av elever. Då föräldrar tenderar att välja skolor som ligger nära deras bostad är bostadssegregationen starkt sammankopplad med skolsegregationen. Dessutom bör man komma ihåg att olika urvalskriterier är fördelaktiga för olika typer av hushåll. Frågan om hur man bäst utformar urvalsregler i skolvalet är därför nära relaterad till vad man tycker är ett rättvist sätt att fördela skolplatser.

Referenser

Abdulkadiroglu, A., Pathak, P. A., & Roth, A. E. (2005). The New York City High School Match. *American Economic Review*, 95(2):364–367.

Bifulco, R. & Ladd, H. F. (2007). School Choice, Racial Segregation, and Test-Score Gaps: Evidence from North Carolina's Charter School Program. *Journal of Policy Analysis and Management*, 26(1):31–56.

Chetty, R. & Hendren, N. (2018a). The Impacts of Neighborhoods on Intergenerational Mobility I: Childhood Exposure Effects. *The Quarterly Journal of Economics*, 133(3):1107–1162.

Chetty, R. & Hendren, N. (2018b). The Impacts of Neighborhoods on Intergenerational Mobility II: County-Level Estimates. *The Quarterly Journal of Economics*, 133(3):1163–1228.

De Haan, M., Gautier, P. A., Oosterbeek, H., & van der Klaauw, B. (2015). The Performance of School Assignment Mechanisms in Practice. Discussion Paper 9118, IZA.

Fack, G., Grenet, J., & He, Y. (2018). Beyond Truth-Telling: Preference Estimation with Centralized School Choice and College Admissions. *American Economic Review* (forthcoming).

He, Y. (2017). Gaming the Boston School Choice Mechanism in Beijing. Working Paper 15-551, Toulouse School of Economics (TSE).

Hsieh, C.-T. & Urquiola, M. (2006). The Effects of Generalized School Choice on Achievement and Stratification: Evidence from Chile's Voucher Program. *Journal of Public Economics*, 90(8-9):1477–1503.

Kessel, D. (2018). School Choice, School Performance and School Segregation: Institutions and Design (PhD dissertation, Department of Economics, Stockholm University).

Olme, E. (2019). Essays on Educational Choices and Integration (PhD dissertation, Department of Economics, Stockholm University).

3. Geografiska flyttmönster av flyktingar i Sverige: vad påverkar den interregionala (o)rörligheten?

Louisa Vogiazides och Hernan Mondani

Oron över att koncentrationen av nyanlända flyktingar i redan invandrartäta områden ska hämma deras socioekonomiska integration har lett till att flera flyktingmottagande länder, med en högre eller lägre grad av tvång, försökt sprida flyktingars bosättning geografiskt över olika delar av landet. Politik som innebär obligatorisk spridning av asylsökande över landet har implementerats i bland annat Storbritannien, Danmark och Schweiz. I Sverige infördes 2020 en reform som innebar minskade incitament för asylsökande att bosätta sig i vissa socioekonomiskt utsatta områden. Förutom geografisk spridning av flyktingars bosättning, försöker många invandarmottagande länder att attrahera och behålla internationella migranter i mindre samhällen som ett sätt att begränsa eller vända avfolkningen på landsbygden.

Flera studier har gjorts om hur flyktingar rör sig mellan olika stadsdelar och kommuner efter att de kommit till Sverige. Denna studie är dock den första som använder den statistiska metoden sekvensanalys för att undersöka flyktingars långsiktiga etableringsmönster mellan regioner med olika sociodemografiska egenskaper i Sverige.

Syftet med denna studie är att undersöka:

1. Om och hur flyktingar som kommer till Sverige flyttar mellan olika typer av regioner.
2. Vilka individuella egenskaper som hänger ihop med olika typer av etableringsmönster.
3. Vilka individuella och geografiska egenskaper som är relaterade till att flyktingar flyttar från den typ av region där de först bosatte sig.

Bakgrund

Från mitten av 1980-talet till mitten av 1990-talet implementerades den så kallade "Hela-Sverige-strategin" för flyktingars bosättning. Syftet var att motverka koncentrationen av nya flyktingar i storstadsområden och uppnå en jämnare fördelning mellan kommunerna när det gäller mottagande av flyktingar. Asylsökande anvisades en kommun där de skulle bo under en introduktionsperiod på 18 månader. Det fanns dock inte några formella hinder att lämna placeringskommunen. Sedan juli 1994 har asylsökande erbjudits möjligheten att välja mellan att ordna eget boende (EBO) eller att bo på ett så kallat anläggningsboende (ABO) som tillhandahålls via Migrationsverket. När flyktingar väl fått uppehållstillstånd kan de antingen anvisas en bostad i en kommun av myndigheterna, 'Kommunanvisad' (under förutsättning att de bodde i ett anläggningsboende under asylprocessen), eller ordna eget boende (SFS 1994).

Under de senaste åren har det kommit tilltagande kritik mot "Eget boende" lagstiftning (EBO-lagen). Det hävdas att asylsökandes frihet att bosätta sig där de vill leder till segregering och trångboddhet i bostäder (Boverket, 2015). I januari 2019 beslutade den nybildade socialdemokratiska och gröna regeringen om nya regler för asylsökandes rätt till ekonomiskt bistånd (SFS 2019:1204). Reglerna trädde i kraft i januari 2020 och innebär att asylsökande som bosätter sig i vissa socioekonomiskt utsatta områden inte längre är berättigade till detta stöd. Detta beslut är en del av ett bredare arbete för att reformera Sveriges flyktingmottagningspolitik efter det höga inflödet av asylsökande som kulminerade 2015 när cirka 160 000 individer sökte asyl i Sverige.

Metod och data

Data

Denna studie är baserad på registerdata från SCB som innehåller demografisk och socioekonomisk information liksom uppgifter om boendeform. Författarna följde 80 801 individers geografiska flyttmönster under en 8-årsperiod, från det år då de beviljades uppehållstillstånd i Sverige. I de administrativa register som används i denna studie registreras individers bostadsort årligen den 31 december. En person anses alltså ha flyttat mellan regioner under ett visst år om hen inte är bosatt i samma region som året innan. Individerna i vårt urval

var mellan 18 och 58 år gamla året då de invandrade till Sverige och bodde inte i sitt föräldrahem under den 8-åriga uppföljningsperioden.

Vår studiepopulation består av två huvudsakliga flyktinggrupper: de som invandrade under perioden 1990–1993, och som därmed omfattades av Hela-Sverige-Strategin, och de som fick uppehållstillstånd mellan 2005–2009. I den senare gruppen skiljer vi även mellan de flyktingar som anvisades boende (Anvisat boende) och de flyktingar som själva ordnade boende (Egenbosatt). Detta upplägg gör att vi kan analysera bosättningspolitikens inverkan på flyktingars geografiska flyttmönster.

Flyktingarna som kom i början av 1990-talet och de som kom under 2000-talet skiljer sig åt på flera sätt. Dels ser fördelningen av ursprungsländer olika ut mellan perioderna, dels ser valet av bosättningsort olika ut över tid. Men även förutsättningarna på samhällsnivå skiljer sig åt eftersom vi studerar olika tidsperioder. I den första gruppen fanns exempelvis en betydande andel flyktingar från forna Jugoslavien, medan andelen flyktingar från Afrikas horn, Mellanöstern och Nordafrika var betydligt större i gruppen som kom under den senare perioden. Bland de som ordnade sitt eget boende i den senare gruppen valde 39 procent att bosätta sig i Stockholm, medan endast 8 procent av de med anvisat boende blev bosatta i huvudstaden. Vad gäller samhälleliga faktorer som skiljer sig åt mellan de olika tidsperioderna kan utbudet av bostäder nämnas. Bostadsbrist var visserligen ett problem redan under tidigt 90-tal, men var ett ännu större problem när den senare gruppen kom till landet under 00-talets andra hälft.

Den regionala indelningen gjordes utifrån SCB:s klassificering av så kallade "lokala arbetsmarknader" (LA-regioner). En LA-region definieras som ett geografiskt område som är relativt oberoende av andra områden gällande arbetskraft, dvs. de flesta jobbar och bor inom det samma geografiska området. LA-regioner definieras bland annat genom att titta på bostads- och pendlingsmönster, och kan således förändras över tid. Vi använde 1998 års LA-klassificering för 1990–1993-gruppen och 2013-klassificeringen för 2005–2009-gruppen, som mittpunkter i den 8-åriga uppföljningsperioden. Vi skiljer mellan fem typer av LA-regioner: 1. Stockholm, 2. Göteborg, 3. Malmö, 4. Större stadsregioner och 5. Små stads-/ landsbygdsregioner. Storstadsregioner är LA-regioner som inkluderar en större stad baserad på 2017 års klassificering av kommuner av SKR (Sveriges Kommuner och

Regioner). När en LA-region inkluderar både en av Sveriges tre storstäder och en större stad, klassificerar vi den som en storstadsregion.

Metod

I studien använder vi två olika statistiska metoder för longitudinell dataanalys för att utforska mönster och drivkrafter för flyktingars interregionala (o)rörlighet. I det första steget av undersökningen använder vi sekvensanalys för att komma fram till en typologi över flyktingars långsiktiga boendemönster över olika typer av regioner. Rörlighet mellan liknande typer av regioner (exempelvis storstadsregioner) och flytt inom regioner (mellan stadsdelar eller kommuner) ligger utanför ramen för denna studie. Med hjälp av sekvensanalys definieras olika typiska boendekarriärer för flyktingarna i de olika grupperna.

I nästa steg använder vi så kallad "överlevnadsanalys" för att undersöka flyktingars flyttmönster. I överlevnadsanalysen kan vi även ta hänsyn till hur olika regionala och individuella faktorer påverkar flyktingarnas val att bo kvar i den region där de först bosatte sig eller flytta till en annan region. Modellen inkluderar variablerna kön, födelseområde, ålder vid ankomst till Sverige, att ha en partner, ha barn i hushållet, ha universitetsutbildning och att vara anställd.

Resultat och slutsatser

Den första övergripande slutsatsen vi kan dra baserat på våra resultat är att en flytt mellan olika typer av regioner var sällsynt. De allra flesta flyktingar stannade i samma typ av region under den 8-åriga undersökningsperioden. Hela 94 procent av flyktingarna i gruppen som kom 2005–2009 och som själva ordnade boende stannade i antingen samma storstad eller samma storlek på stad eller mindre samhälle under hela uppföljningsperioden. Motsvarande andel för gruppen med anvisat boende och för de som kom till Sverige 1990–1993 var 85 procent.

Det fanns dock en betydande variation bland flyktinggrupperna i fråga. Flyktingar som kom under den senare perioden och som själva ordnade eget boende bodde i högre utsträckning i en av de tre storstadsregionerna under hela tidsperioden. 38 procent av dessa valde att bosätta sig och stanna i Stockholm, medan detta endast var fallet för knappt tio procent i gruppen som kom till Sverige 2005–2009 som anvisades boende. Däremot bodde denna

grupp i större utsträckning konsekvent i en storstadsregion. Så var även fallet generellt för de flyktingar som kom mellan 1990–1993 under "Hela-Sverige-Strategin". Individer från både gruppen som kom 1990–1993, och gruppen med anvisat boende som kom 2005–2009, var mer benägna att stanna i en mindre stad eller på landsbygden under uppföljningsperioden.

De flyktingar som valde att flytta till en ny typ av region gjorde ofta det relativt tidigt efter ankomst och de tenderade då att flytta från en liten stad eller landsbygd till en större stadsregion. Trots att denna typ av flytt var den vanligaste var det fortfarande betydligt vanligare att inte flytta till en ny region överhuvud taget. Andelen flyktingar som stannade kvar i en liten stad eller landsbygdsområde översteg andelen flyktingar som flyttade därifrån.

Vad avgör flyttmönster?

Flyktingar som stannade i Stockholm hade i högre utsträckning en högskoleexamen, en anställning och hade valt att ordna sitt eget boende. Det var också vanligare att stanna i Stockholm bland kvinnliga flyktingar, samt flyktingar från Afrika, Mellanöstern och Amerika. För de som stannade i Malmö under alla åtta år var även där ett eget boende och högskoleutbildning vanligare. Det var dock negativt associerat med att ha en anställning och positivt associerat med europeiskt ursprung. Flyktingar som stannade i småstads-/landsbygdsregioner hade i högre utsträckning anvisat boende, de tenderade att vara anställda men saknade universitetsutbildning. Flyktingar i denna grupp var också mer benägna att ha en partner och barn i sitt hushåll. Slutligen var det vanligare bland flyktingar som anvisats boende att flytta från en större stad till Stockholm.

Vilka valde att flytta från den första bosättningsregionen?

I genomsnitt lämnade sju procent av de flyktingar som ingick i vårt urval sin första bosättningsregion varje år. Det var dock stora skillnader beroende på typen av region för den första bosättningen. Bland de flyktingar som ursprungligen bosatte sig i någon av Sveriges tre storstadsregioner - Stockholm, Göteborg eller Malmö - lämnade bara cirka två procent sin första region. Däremot valde 18 procent av de som var bosatta i en liten stad/landsbygdsområde, och 8 procent av de som bosatt sig i en större stadsregion, att flytta till en annan region. Det fanns också skillnader i sannolikheten att flytta bland de flyktingkategorier vi studerat. Flyktingar som kom till Sverige under åren 1990–1993, och som var placerades i kommuner

via "Hela-Sverige-Strategin", hade högre sannolikhet att lämna en större stadsregion eller en mindre stad/landsbygdsregion jämfört med flyktingarna som anlände under perioden 2005–2009.

Av flyktingarna som anlände 1990–1993, och som placerats i en mindre stad eller landsbygdsområde, flyttade i genomsnitt 21 procent varje år. Motsvarande siffror för flyktingar som kom 2005–2009 var 14 procent för de som anvisats boende, och 8 procent för de med eget ordnat boende. Vi ser alltså en tydlig minskning av rörligheten från icke-storstadsregioner under de senaste åren, jämfört med 1990-talet. Vi fann också att en högre koncentration av personer i ens grannskap från samma födelseområde som en själv gjorde flyktingar marginellt mindre benägna att flytta till en annan region. Även om resultatet tyder på en etnisk preferensmekanism bör vi dra slutsatser med försiktighet eftersom effekten är relativt liten.

Som förväntat har bosättningspolitiken också effekter på flyktingarnas sannolikhet att lämna sin första bosättningsregion. Jämfört med flyktingar som ordnade sitt eget boende (och därmed i högre grad själva valde var de ville bosätta sig), hade flyktingar med anvisat boende och flyktingar som kom under "Hela-Sverige-Strategin" i genomsnitt fyra respektive två procentenheter högre sannolikhet att flytta. Vidare tenderar de med högre utbildning i högre grad att flytta från den första bosättningsregionen medan en anställning minskar sannolikheten att flytta. I linje med livsförloppsperspektivet fann vi att flyktingar som var unga, singlar och som inte hade barn var mer benägna att flytta mellan olika typer av regioner. Män var också mer flyttbenägna än kvinnor. Jämfört med européer hade individer från Afrika och Mellanöstern störst sannolikhet att flytta, medan flyktingar från Syd- och Centralamerika var den minst rörliga gruppen.

Diskussion

En viktig fråga är om flyktingars långvariga vistelse i mindre tätbefolkade regioner är resultatet av ett val eller en begränsning. Det faktum att en betydande andel flyktingar stannar kvar i icke-storstadsregioner, även när de inte bestämde sig för att bosätta sig i sådana regioner själva, skulle kunna tolkas som att de är nöjda med sin regionala miljö. Med tiden kan flyktingar utveckla så kallade "platsspecifika insiderfördelar", som gör det mindre lockande att flytta (Fischer och Malmberg 2001). De kan också känna ett behov av stabilitet efter de upplevelser och erfarenheter som ledde till att de sökte asyl i Sverige. Slutligen kan många flyktingar också ha en preferens för

bosättning på landsbygden, särskilt om de bodde i ett mindre samhälle i sitt ursprungsland (Povrzanovic Frykman 2009).

Ändå tyder våra resultat på att orörligheten i icke-storstadsregioner kan vara ofrivillig. För det första bosatte sig flyktingar som ordnade sitt eget boende till övervägande del (och stannade även kvar) i storstadsregioner, vilket pekar på en allmän preferens för stadsboende. För det andra är övergångar mellan olika typer av regioner mestadels riktade mot regioner med en högre grad av urbanisering. I detta avseende visade en nyligen genomförd undersökning bland asylsökande att två tredjedelar av de tillfrågade som bodde på boende som förvaltas av Migrationsverket (anläggningsboende, ABO) hoppades att de skulle bo någon annanstans i Sverige om ett år, medan endast en tredjedel av de som ordnade sitt eget boende uttryckte en önskan att flytta (Esaïasson och Sohlberg 2018). En möjlig förklaring till förekomsten av orörlighet bland flyktingar i småstads-/landsbygdsregioner som tilldelats bostad är den ökande bostadsbristen i storstäder och större städer runt om i Sverige.

Policyrelevans

En central slutsats från denna studie är att politiken för flyktingars bosättning tycks ha långvariga effekter på deras boendesituation. Över tid tycks utflyttning från icke-storstadsregioner ha minskat, vilket tyder på att regelverket för bosättning verkar ha fått en alltmer permanent effekt. Dessa överväganden är särskilt relevanta mot bakgrund av den senaste reformen av lagstiftningen om eget boende, som tar bort rätten till ekonomiskt bistånd för asylsökande som bosätter sig i vissa socioekonomiskt utsatta områden, som i de allra flesta fallen ligger i någon av storstadsregionerna.

Referenser

Boverket (2015) 'Boendesituationen För Nyanlända Slutrapport', Rapport 2015:40 Regeringsuppdrag. Karlskrona: Boverket.

Esaïasson, P. & Sohlberg, J. (2018) 'Asylsökandes Möte Med Sverige. Lärdomar Från en Panelundersökning' Delmi Report 2018:8.

Fischer, P. A. & Malmberg, G. (2001) 'Settled People Don't Move: On Life Course and (Im)Mobility in Sweden'. *International Journal of Population Geography* 7(5): 357–371.

Musterd, S., Andersson, R., Galster, G. & Kauppinen, T.M.. (2008) 'Are Immigrants' Earnings Influenced by the Characteristics of Their Neighbours?' *Environment and Planning A: Economy and Space* 40(4): 785–805.

Povrzanovic Frykman, M. (2009) 'Views from within: Bosnian Refugees' Experiences Related to Their Employment in Sweden'. I Bevelander, P., Hagström, M. and Rönnqvist, S. (eds) *Resettled and Included?* Malmö: Malmö University MIM, pp. 81–128.

SFS (2019:1204) Lag om ändring i Lagen (1994:137) om Mottagande av Asylsökande m.fl. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS (1994:137) Lag om Mottagande av Asylsökande m.f. Stockholm: Justitiedepartementet.

Vogiazides, L. & Mondani, H. (2020). Geographical Trajectories of Refugees in Sweden: Uncovering Patterns and Drivers of Inter-Regional (Im)mobility. *Journal of Refugee Studies*. 10.1093/jrs/feaa074.

4. Ursprung, socialt kapital och psykisk ohälsa

Charisse M. Johnson-Singh, Mikael Rostila,
Antonio Ponce de Leon, Yvonne Forsell och Karin
Engström

En stor samhällsutmaning i Sverige är att förebygga och behandla psykisk ohälsa i befolkningen. Även om nästan nio av tio uppger att de har ett gott eller mycket gott psykiskt välbefinnande har omkring 40 procent av befolkningen vid något tillfälle upplevt känslor av ångslan och ångest, och en femtedel har någon gång fått diagnosen depression (Folkhälsomyndigheten, 2021). Andra undersökningar har visat att psykisk ohälsa är särskilt vanligt förekommande inom vissa demografiska grupper, däribland flyktingar och icke-västerländska invandrare (Gilliver m.fl., 2014). Trauman från situationen i hemlandet, utmaningar när det gäller integrering i det nya landet, avsaknad av sociala nätverk och socioekonomiska faktorer har pekats ut som potentiella orsaker (Phelan m.fl., 2010). Eftersom nyanlända invandrare ofta hamnar i etniskt och ekonomiskt segregerade områden är även kontextuella faktorer relevanta, men de har studerats i mindre grad. Ett exempel på en kontextuell faktor som kan ha betydelse är ett områdes grad av mångfald, även kallat etnisk heterogenitet. Etnisk heterogenitet i sig tros dock inte påverka individers psykiska välbefinnande. Det är snarare de sociala strukturer som finns i miljöer kännetecknade av en hög grad av etnisk heterogenitet som kan påverka den psykiska hälsan, på både positiva och negativa sätt.

Socialt kapital – som kan beskrivas som nätverk, normer och socialt förtroende som underlättar samarbete och gynnar den gemensam nytta – är en del av den sociala strukturen (Putnam, 1995). De sociala resurser och normer som kännetecknar socialt kapital har dock visat sig kunna ha både positiva och negativa effekter. Positivt socialt kapital kan uttryckas som en övergripande sammanhållning mellan individer. På individuell nivå kan det exempelvis handla om att lämna tillbaka en upphittad plånbok, på gruppnivå

att tillsammans ta hand om en gemensam yta som alla kan använda sig av, och på samhällsnivå att betala skatt och bidra till det allmänna. Samtidigt finns det forskningsresultat som tyder på att socialt kapital också kan få negativa effekter. Nätverk som består av mer homogena grupper kan skapa destruktiva normer och främja förhållanden som bidrar till begränsad socioekonomisk rörlighet, brottslighet och dålig hälsa (De Silva, 2005; Rostila, 2010). Det finns olika sammanhang där socialt kapital kan skapas, exempelvis i skolan och på arbetsplatsen. För vuxna migranter tar det ofta flera år att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden (se exempelvis Forslund m.fl., 2017). Av den anledningen blir grannskapet ofta det viktigaste sociala sammanhanget för många invandrare. Det finns empiriskt stöd för att socialt kapital är associerat med både etnisk heterogenitet och psykisk hälsa, men det finns inga studier som visar på att socialt kapital har en avgörande roll. Intresset för hur grannskapet påverkar den psykiska hälsan har ökat i Sverige, men kunskapen om betydelsen av etnisk heterogenitet i detta sammanhang är fortsatt begränsad. Vidare har ytterst få studier undersökt skillnaden i psykisk hälsa mellan olika generationer av invandrare, med hänsyn till den etniska mångfalden i bostadsområdet.

Mot bakgrund av att Sverige kännetecknas av städer med många, och olika stora, etniska grupper blir effekterna av etnisk heterogenitet och den eventuella effekten av socialt kapital på psykisk hälsa relevanta att studera.

Syftet med denna studie är att undersöka:

1. Hur graden av etnisk heterogenitet i grannskapet är associerat med individers psykiska hälsa.
2. Om sambandet mellan etnisk heterogenitet i grannskapet och individers psykiska hälsa ser olika ut för personer med olika ursprung.⁶
3. Om olika typer av socialt kapital kan vara en förklaring till variationen i psykisk hälsa.

⁶ Här definierat som skillnaden mellan att ha svensk bakgrund, ha utländsk bakgrund (båda föräldrarna födda utomlands) eller själv vara född utomlands.

Bakgrund

Socialt kapital

Socialt kapital kan beskrivas som de nätverk, normer och förtroenden som skapas i olika sociala sammanhang och som underlättar för individer att uppnå individuella och kollektiva mål. Inom forskningen skiljer man ofta mellan två typer av socialt kapital, i) det sammanbindande (bonding) och ii) det överbryggande (bridging). Sammanbindande socialt kapital kännetecknas av starka band mellan individer som delar en social identitet och kan stärka en grups interna sammanhållning. Överbryggande socialt kapital utvecklas mellan individer som är olika, exempelvis med avseende på social, etnisk och religiös bakgrund, och ökar sammanhållningen mellan grupper. Socialt kapital kan också delas upp i två aspekter – strukturellt och kognitivt – och två dimensioner – horisontellt och vertikalt socialt kapital. Den strukturella aspekten handlar om delaktighet i sociala nätverk, föreningar och likande engagemang, och den kognitiva syftar till tillit, värderingar och attityder (Engström, 2009). Horisontell tillit är tilliten mellan människor. Vertikal tillit är den tillit som människor har till samhället och till samhällets institutioner. Medan sammanbindande och överbryggande socialt kapital båda fungerar på horisontell nivå, fungerar överbryggande också i en vertikal dimension. Socialt kapital kan också mätas på både individuell och kontextuell nivå. Olika individer kan bygga upp sitt sociala kapital och använda det för personliga ändamål, medan socialt kapital på en kontextuell nivå, som inom skolan, på arbetsplatsen eller i grannskapet, är en kollektiv resurs som alla inom det sammanhanget har lika stor tillgång till (Rostila, 2011).

Enligt teorin kan sammanbindande socialt kapital hjälpa individer att "klara sig", medan det överbryggande sociala kapitalet hjälper en att "komma framåt" (Putnam, 2000). Sammanbindande socialt kapital i form av etniska nätverk kan vara särskilt viktigt för nyanlända eftersom det erbjuder trygghet i en ny kontext (Zetter m.fl., 2006). Med tiden är det dock viktigt för första generationens invandrare att även utveckla överbryggande socialt kapital, eftersom det ger möjligheter till social rörlighet, tillgång till information och underlättar integrationen i det större samhället. På samma sätt är tillgången till ett bredare utbud av överbryggande socialt kapital för andra generationens invandrare beroende av deras föräldrars nätverk. Individer med en

svenskfödd förälder kan därför ha en fördel gentemot de med två utlandsfödda föräldrar.

Etnisk heterogenitet i Sverige

Den etniska sammansättningen i många europeiska länder är starkt påverkad av deras koloniala historia, medan Sveriges befolkning till stor del är en återspeglning av de senaste decenniernas liberala asylpolitik som lett till ett stort inflöde av flyktingar från hela världen; från flyktingströmmarna under andra världskriget till konflikter under senare hälften av 1900-talet. Dessutom har den omfattande arbetskraftsinvandringen under 1950- och 60-talen, samt Sveriges inträde i Europeiska unionen bidragit väsentligt till Sveriges etniska heterogenitet (Byström m.fl., 2017). Följaktligen bestod befolkningen i Stockholms län till 24 procent av utrikes födda år 2016, och till 18 procent av svenskfödda med en eller två utrikes födda föräldrar (SCB, 2016).⁷ De största grupperna med utländsk bakgrund kommer från de nordiska länderna, följt av Mellanöstern, Östeuropa, Afrikas horn och Asien (SCB, 2018).

Metod och data

Data

Dataunderlaget i den här studien är hämtat från Stockholms Läns folkhälsokohort (Svensson m.fl., 2013) som är en enkätundersökning om liv och hälsa i Stockholms län. Den innehåller 100 frågor om hälso- och livsstilsfaktorer, inklusive frågor om socialt kapital, socioekonomiska förutsättningar och psykisk hälsa. Från och med 2002 skickades enkäter till ungefär 50 000 slumpmässigt utvalda invånare i Stockholms län i åldern 18–84 år. Enkäten är utformad som en tvärsnittundersökning och har upprepats med fyraårsintervall från 2002 till 2014. Svarsfrekvensen har legat på cirka 60 procent vid varje ny kohort som adderats. Flera register som förvaltas av SCB och Socialstyrelsen användes för att komplettera enkätdata med ytterligare information såsom ålder, kön, etnisk bakgrund och generationsdata. För att kunna studera olika grannskap användes SCB:s uppdelning av Sveriges kommuner i SAMS-enheter. Dessa är utformade för att vara homogena med avseende på bostadstyp, när de byggdes och upplåtelseform. Det bor ungefär

⁷ År 2020 hade andelen utrikes födda i region Stockholm ökat till 26 procent (SCB, 2021).

2 000 individer per SAMS-enhet i Stockholms län. Urvalet utgörs av individer som har varit bosatta i Sverige i minst tre år och som inte är adopterade. För att inte snedvrída resultaten exkluderas också individer som kan ha fått en migrationsrelaterad psykisk diagnos genom att inte ta med personer som fått en fastställd diagnos för psykiska besvär (i samband med vårdbesök) inom två år efter ankomsten till Sverige. Totalt 39 kommuner och storstadsområden valdes ut vilket i slutändan, efter att vi exkluderat individer där data fattades, gav enkätsvar från 65 172 personer.

Variabler och statistisk metod

I studien mättes psykisk ohälsa med hjälp av tolv frågor (GHQ-12) som inkluderats i SPHC-enkäterna. Frågorna handlade om huruvida deltagarna upplevt symptom relaterade till depression och ångest, och hur ofta de i så fall känt av dessa. Etnisk heterogenitet bedömdes utifrån två mått: etnisk densitet och etnisk mångfald. Etnisk densitet är ett mått på andel individer i grannskapet (SAMS-området) som är utrikes födda eller som är födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar. Etnisk mångfald mättes med hjälp av en formel för sannolikheten att slumpmässigt välja två individer från samma födelseland i ett SAMS-område.⁸ Variabeln ursprung delades upp i tre kategorier; svensk bakgrund, utländsk bakgrund och utrikes födda. En respondent kategoriserades som med "svensk bakgrund" om hen fötts i Sverige med en eller två föräldrar födda i landet, med "utländsk bakgrund" om personen är född i Sverige med två föräldrar födda i utlandet och slutligen som "utrikes född" om personen är född i ett annat land.

En individs sociala kapital mäts inom forskningen ofta via frågor som undersöker graden av tillit och delaktighet på samhälls- och institutionsnivå (Islam m.fl., 2006). I denna studie användes fem variabler för att mäta socialt kapital på individuell nivå. Sammanbindande socialt kapital operationaliserades med hjälp av ett mått för socialt stöd, det vill säga om respondenterna upplever att de har någon att be om hjälp vid personliga problem eller livskriser. Det överbyggande sociala kapitalet mättes genom fyra variabler: medborgerlig tillit, medborgerligt deltagande, politisk tillit och politiskt deltagande (Engström, 2009). Dessa ger oss en uppfattning om strukturella och kognitiva aspekter av socialt kapital – både i horisontell och

⁸ För klassificering av de födelseländerna som mätas, se Appendix A (Johnson-Singh m.fl., 2018).

vertikal dimension. De fem variablerna för sammanbindande och överbyggande socialt kapital användes också för att bestämma socialt kapital på en kontextuell nivå i form av grannskap (mätt som SAMS-enhet). Genom att beräkna det genomsnittliga sociala kapitalet i varje grannskap skapades ett övergripande mått på ett områdes tillit och delaktighet som i sin tur kunde jämföras med andra områden. Som kontrollvariabler användes kön, ålder, födelseland, utbildning, disponibel inkomst, typ av sysselsättning och grannskap. Sambandet mellan graden av etnisk heterogenitet i grannskap och psykisk ohälsa skattades med hjälp av regressionsanalys. Metoden beskrivs utförligt i Johnson-Singh m.fl. (2018).

Resultat och slutsatser

Beskrivande resultat

Den beskrivande analysen ger oss en övergripande bild av hur psykisk ohälsa och socialt kapital skiljer sig åt mellan individer med olika ursprung.⁹ Av variablerna som undersöktes var det bara fyra – individuellt och kontextuellt socialt stöd samt medborgerlig tillit – som visade sig ha någon påverkan på den psykiska hälsan i relation till etnisk heterogenitet. Individuellt och kontextuellt socialt stöd och medborgerlig tillit var högst bland individer med svensk bakgrund, följt av individer med utländsk bakgrund och lägst inom gruppen utrikes födda. Förekomsten av psykisk ohälsa var också lägst för de med svensk bakgrund, där 21 procent uppgav att de upplevt symptom kopplade till ångest och depression, medan motsvarande andelar för de med utländsk bakgrund och utrikes födda var 28 respektive 27 procent.

Resultaten visar också att de områdena med lägst etnisk densitet och mångfald också har den lägsta förekomsten av psykisk ohälsa. Detta gäller både för de med svensk och utländsk bakgrund samt de utrikes födda. På samma sätt var förekomsten av psykisk ohälsa högre i områden med en sämre ekonomisk situation. Omvänt motsvarade ett större socialt stöd och horisontellt förtroende på grannskapsnivå en lägre nivå av psykisk ohälsa. Eftersom vi ville undersöka om de olika operationaliseringarna skulle ge olika

⁹ Individer med svensk bakgrund utgör 80,2 procent av respondenterna, medan 3,9 procent är av utländsk bakgrund och 15,9 procent är utrikes födda.

utfall i analysen mättes etnisk heterogenitet utifrån både etnisk densitet och etnisk mångfald. Det visade sig dock att de olika måtten gav liknande resultat.

Slutsatser

Syftet med denna studie var att undersöka sambandet mellan etnisk heterogenitet i grannskapet och psykisk ohälsa, samt om socialt kapital och ursprung har någon betydelse för utfallet. Sammantaget visar den här studien att risken för psykisk ohälsa är associerat med en ökad etnisk heterogenitet, men att sambandet inte drivs av mångfalden i sig utan kan förklaras av ökad ekonomisk utsatthet i området och individuella faktorer såsom socio-ekonomiska förutsättningar. Generellt verkar inte socialt kapital ha någon signifikant effekt bortsett från i en specifik aspekt - medborgerlig tillit i grannskapet tycks påverka måendet, om än i begränsad utsträckning. För personer med svensk bakgrund och för utrikes födda förklaras den ökade risken för psykisk ohälsa helt av att områden med högre andel invandrare tenderar att vara mer socioekonomiskt utsatta. När tillit på den kontextuella, horisontella nivån togs med i analysen visade sig etnisk heterogenitet skydda mot psykisk ohälsa för gruppen med svensk bakgrund.

Vi fann alltså i denna studie att kontextuell, horisontell tillit var den form av socialt kapital som visade sig ha störst påverkan på relationen mellan etnisk heterogenitet och psykisk hälsa, och framförallt för de med svensk bakgrund. En förklaring till det är att personer som lever i områden med hög etnisk heterogenitet i större utsträckning kommer att vara i behov av att skapa överbyggande band till sina grannar, då det är mindre troligt att de har samma kulturella bakgrund och ursprung. Att bygga förtroende mellan olika grupper blir alltså viktigare än att bygga förtroende mellan de med samma sociala och kulturella tillhörighet. Vi finner även en tydlig skillnad mellan den psykiska hälsan för de med utländsk bakgrund som bor i grannskap där mindre än tio procent av de boende har utländsk bakgrund eller är utrikes födda, jämfört med de som bor i grannskap där andelen är tio procent eller mer. Det tyder på att sambandet mellan etnisk heterogenitet och psykisk hälsa inte är linjärt: gruppen med två utlandsfödda föräldrar som bor i områden med mycket låg grad av mångfald verkar må betydligt bättre än de som inte gör det. Detta skulle kunna vara ett exempel på "segmenterad assimilering", fenomenet där en grupp andra generationens invandrare upplever socio-ekonomisk rörlighet uppåt medan en annan upplever nedåtgående rörlighet

(Portes m.fl., 2009). Vårt urval är dock för litet för att kunna dra sådana generella slutsatser.

Omvänd kausalitet utgör en potentiell begränsning för studien, där vi utgått från att det är ett boende i ett etniskt heterogent område och allt vad det medför som påverkar den psykisk hälsa. Men det skulle också kunna vara så att det är individers psykiska ohälsa som får dem att hamna i socioekonomiskt utsatta områden, som samtidigt är mer etniskt heterogena. Men mot bakgrund av att respondenter som diagnostiserats med psykiska diagnoser inom två år efter att de anlät till Sverige uteslöts från studiepopulationen, har åtminstone delar av det omvända orsakssambandet tagits hänsyn till. Dessutom stöds vår tes av det faktum att individuella och kontextuella socioekonomiska faktorer förklarar mycket av sambandet mellan psykisk ohälsa och etnisk heterogenitet i de tre grupperna.

Policyrelevans

Det kan vid en första anblick verka som att ökad etnisk mångfald i ett grannskap bidrar till en ökad grad av psykisk ohälsa. Detta förhållande förklaras dock huvudsakligen av individuella socioekonomiska faktorer samt den ekonomiska situationen i grannskapet – inte av mångfalden i sig. Även om det sociala kapitalets roll i att förklara den kvarvarande effekten var begränsad, visade våra resultat att både individuellt och kontextuellt socialt stöd, och framförallt medborgerlig tillit, lindrade de negativa konsekvenserna. Att etnisk heterogenitet faktiskt kan motverka psykisk ohälsa för vissa grupper (med samma socioekonomiska standard och sociala kapital) indikerar att det inte är den etniska mångfalden i sig som är problematisk för den psykiska hälsa. Beslutsfattare bör därför fokusera på att minska både individuella och områdesspecifika socioekonomiska ojämlikheter, samt ge utrymme för att bygga förtroende mellan olika sociala grupper.

Referenser

Byström, M & Frohnert, P (2017). Invandringens historia – från "folkhemmet" till dagens Sverige? Delmi Rapport 2017:5.

De Silva, M.J., (2005). Social capital and mental illness: a systematic review. *J. Epidemiol. Community Heal.* 59, 619–627.
<http://dx.doi.org/10.1136/jech.2004.029678>.

Engström, K. (2009). Kontextuellt socialt kapital och ohälsa. *Socialmedicinsk tidskrift*, 86(2), 107–114.

Folkhälsmyndigheten (2021). Statistik psykisk hälsa. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/statistik-psykisk-halsa/> [2021-12-03]

Forslund, A., Liljeberg, L. & O. Åslund (2017). Flykting- och anhöriginvandrades etablering på den svenska arbetsmarknaden. IFAU rapport 2017:14.

Gilliver, S.C., Sundquist, J., Li, X., Sundquist, K., (2014). Recent research on the mental health of immigrants to Sweden: a literature review. *Eur. J. Public Health* 24 (Suppl 1), 72–79. <http://dx.doi.org/10.1093/eurpub/cku101>.

Islam, M.K., Merlo, J., Kawachi, I., Lindström, M., Gerdtham, U.-G., (2006). Social capital and health: does egalitarianism matter? A literature review. *Int. J. Equity Health* 5, 3. <http://dx.doi.org/10.1186/1475-9276-5-3>.

Johnson-Singh, C., Rostila, M., De Leon, A., Forsell, Y., & Engström, K. (2018). Ethnic heterogeneity, social capital and psychological distress in Sweden. *Health & place*. 52. 70–84. [10.1016/j.healthplace.2018.03.006](https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2018.03.006).

Phelan, J.C., Link, B.G., Tehranifar, P., (2010). Social conditions as fundamental causes of health inequalities: theory, evidence, and policy implications. *J. Health Soc. Behav.* 51, Suppl, S28–40. <http://dx.doi.org/10.1177/0022146510383498>.

Portes, A., Fernández-Kelly, P., Haller, W., (2009). The Adaptation of the Immigrant Second Generation in America: Theoretical Overview and Recent Evidence. *J. Ethn. Migr. Stud.* 35, 1077–1104. <http://dx.doi.org/10.1080/13691830903006127>.

Putnam, R.D., (1995). Bowling Alone: America's Declining Social Capital. *J. Democr.* 6, 65–78.

Putnam, R.D., (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon and Schuster.

Rostila, M., (2010). Birds of a feather flock together—and fall ill? Migrant homophily and health in Sweden. *Sociol. Health Illn.* 32, 382–399. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-9566.2009.01196.x>.

Rostila, M., (2011). The facets of social capital. *J. Theory Soc. Behav.* 41, 308–326. [http:// dx.doi.org/10.1111/j.1468-5914.2010.00454.x](http://dx.doi.org/10.1111/j.1468-5914.2010.00454.x).

SCB (2016). "Antal personer med utländsk eller svensk bakgrund" Tillgänglig på:
http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/%20START__BE__BE0101__BE0101Q/UtlSvBakgFin/

SCB (2018). "Folkmängden efter födelseland, ålder och kön år 2016". Tillgänglig på:
http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_%20BE_BE0101_BE0101E/FodelselandArk/

SCB (2021). " Utrikes födda i Sverige" Tillgänglig på: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/utrikes-fodda/>

Svensson, A.C., Fredlund, P., Laflamme, L., Hallqvist, J., Alfredsson, L., Ekblom, A., Feychting, M., Forsberg, B., Pedersen, N.L., Vågerö, D., Magnusson, C., (2013). Cohort profile: the Stockholm Public Health Cohort. *Int. J. Epidemiol.* 42, 1263–1272. <http://dx.doi.org/10.1093/ije/dys126>.

Vatcheva, K.P., Lee, M., McCormick, J.B., Rahbar, M.H., (2016). Multicollinearity in regression analyses conducted in epidemiologic studies. *Epidemiol. (Sunnyvale, Calif.)*, 6. <http://dx.doi.org/10.4172/2161-1165.1000227>.

Zetter, R., Sigona, N., Flynn, D., Pasha, T., (2006). Immigration, social cohesion and social capital: What are the links? Layerthorpe, York.

Förteckning över tidigare publikationer

Rapport och Policy Brief 2014:1, Radikala högerpartier och attityder till invandring i Europa, Mikael Hjerm och Andrea Bohman.

Rapport och Policy Brief 2015:1, Internationell migration och remitteringar i Etiopien, Lisa Andersson.

Kunskapsöversikt 2015:2, Politiska remitteringar, Emma Lundgren Jörum och Åsa Lundgren.

Kunskapsöversikt 2015:3, Integrationspolitik och arbetsmarknad, Patrick Joyce.

Kunskapsöversikt 2015:4, Migration och företagens internationalisering, Andreas Hatzigeorgiou och Magnus Lodefalk.

Rapport och Policy Brief 2015:5, Svenskt medborgarskap: reglering och förändring i ett skandinaviskt perspektiv, Mikael Spång.

Rapport och Policy Brief 2015:6, Vem blir medborgare och vad händer sen? Naturalisering i Danmark, Norge och Sverige, Pieter Bevelander, Jonas Helgertz, Bernt Bratsberg och Anna Tegunimataka.

Kunskapsöversikt 2015:7, Kategoriernas dilemman: En kunskapsöversikt om kategorisering utifrån nationellt och etniskt ursprung i offentlig politik och forskning, Per Strömblad och Gunnar Myrberg.

Rapport och Policy Brief 2015:8, Valet och Vägen: Syriska flyktingar i Sverige, Emma Jörum Lundgren.

Rapport och Policy Brief 2015:9, Arbetskraft från hela världen: Hur blev det med 2008 års reform?, Catharina Calleman och Petra Herzfeld Olsson (eds.).

Kunskapsöversikt 2016:1, Alla tiders migration!: immigrationens betydelse för Sveriges utveckling och välbefinnande, Dick Harrison.

Rapport och Policy Brief 2016:2, Invandringens arbetsmarknadseffekter: Lärdomar från den internationella litteraturen och svenska resultat, Mattias Engdahl.

Rapport och Policy Brief 2016:3, Irreguljär migration och Europas gränskontroller, Ruben Andersson.

Kunskapsöversikt 2016:4, Diaspora – ett begrepp i utveckling, Erik Olsson.

Kunskapsöversikt 2016:5, Migration within and from Africa, Aderanti Adepoju.

Rapport och Policy Brief 2016:6, Invandring, mediebilder och radikala högerpopulistiska partier i Norden, Anders Hellström och Anna-Lena Lodenius.

Kunskapsöversikt 2016:7, Invandring och företagande, Martin Klinthäll, Craig Mitchell, Tobias Schölin, Zoran Slavnić och Susanne Urban.

Rapport och Policy Brief 2016:8, Invandringens effekter på Sveriges ekonomiska utveckling, Bo Malmberg, Thomas Wimark, Jani Turunen & Linn Axelsson.

Kunskapsöversikt 2017:1, De invandringskritiska partiernas politiska inflytande i Europa, Maria Tyrberg och Carl Dahlström.

Kunskapsöversikt 2017:2, Hatbrott med främlingsfientliga och rasistiska motiv, Berit Wigerfelt och Anders S Wigerfelt.

Avhandlingsnytt 2017:3, Vägen till arbete. Utlandsföddas möte med den svenska arbetsmarknaden, André Asplund, Caroline Tovatt and Sara Thalberg (eds.).

Policy Brief 2017:4, Integration och tillit – långsiktiga konsekvenser av den stora invandringen till Norge, Grete Brochmann.

Kunskapsöversikt 2017:5, Invandringens historia – från "folkhemmet" till dagens Sverige, Mikael Byström och Pär Frohnert.

Rapport och Policy Brief 2017:6, Invandring i medierna – Hur rapporterade svenska tidningar åren 2010–2015?, Jesper Strömbäck, Felicia Andersson och Evelina Nedlund.

- Rapport och Policy Brief 2017:7, Valdeltagande och representation – Om invandring och politisk integration i Sverige, Pieter Bevelander och Mikael Spång (eds.).
- Rapport och Policy Brief 2017:8, Responsibility Sharing for Refugees in the Middle East and North Africa, Susan Martin.
- Rapport och Policy Brief 2017:9, Reforming the Common European Asylum System, Bernd Parusel och Jan Schneider.
- Rapport och Policy Brief 2017:10, A Fair Share: Refugees and Responsibility-Sharing, Alexander Betts, Cathryn Costello och Natascha Zaun.
- Rapport och Policy Brief 2018:1, Somali Diaspora Groups in Sweden – Engagement in Development and Relief Work in the Horn of Africa, Nauja Kleist.
- Rapport och Policy Brief 2018:2, Akademiskt utbyte och internationell migration – En studie av stipendiater inom Svenska institutets Visbyprogram 1997–2015, Andreas Åkerlund, Astrid Collsiöö och Mikael Börjesson.
- Rapport och Policy Brief 2018:3, Ensamkommande barns och ungas väg in i det svenska samhället, Eskil Wadensjö och Aycan Çelikaksoy.
- Rapport och Policy Brief 2018:4, Attityder till invandring – en analys av förändringar och medieeffekter i Sverige 2014–2016, Jesper Strömbäck och Nora Theorin.
- Rapport och Policy Brief 2018:5, Familj, medborgarskap, migration – Sveriges politik för anhöriginvandring i ett jämförande perspektiv, Karin Borevi.
- Avhandlingsnytt 2018:6, Barn och migration, André Asplund, Caroline Tovatt and Sara Thalberg (eds.).
- Policy Brief 2018:7, Människohandel och människosmuggling i den irreguljära migrationen, Ryszard Piotrowicz.
- Rapport och policy Brief 2018:8, Asylsökandes möte med Sverige – Lärdomar från en panelundersökning, Peter Esaiasson och Jacob Sohlberg.

Policy Brief 2018:9, Medborgarskapslagar – en global jämförelse, Rainer Bauböck.

Rapport och Policy Brief 2019:1, Bridging the Gaps – Linking Research to Public Debates and Policy-making on Migration and integration” Martin Ruhs, Kristof Tamas och Joakim Palme. Rapporten går att läsa via Delmis hemsida eller via Oxford University Press:

<http://fdslive.oup.com/www.oup.com/academic/pdf/openaccess/9780198834557.pdf>

Rapport och Policy Brief 2019:2, Från Afrikas horn till Sverige: Smuggling, informella nätverk och diasporans engagemang, Tekalign Ayalew Mengiste och Erik Olsson.

Rapport och Policy Brief 2019:3, Thai berry pickers in Sweden – A migration corridor to a low-wage sector, Charlotta Hedberg, Linn Axelsson and Manolo Abella.

Rapport och Policy Brief 2019:4, Internationella studenter i Sverige – Avgiftsreformens påverkan på inflödet av studenter, André Bryntesson och Mikael Börjesson.

Kunskapsöversikt och Policy Brief 2019:5, Migration and development – The role for development aid, Robert E.B. Lucas.

Policy Brief 2019:6, Åter till grunderna – Läsförmåga, immigration och arbetsmarknadsutfall i Sverige, Jon Kristian Pareliussen.

Policy Brief 2019:7, Ålder vid invandring och arbetsmarknadsintegration – det svenska exemplet, Torun Österberg.

Policy Brief 2019:8, Barn med posttraumatisk stress – utvärdering av en gruppintervention för ensamkommande flyktingbarn med symptom på posttraumatisk stress, Anna Sarkadi.

Policy Brief 2019:9, Suicidalt beteende och vård – skillnader mellan flyktingar, andra migranter och personer födda i Sverige, Ellenor Mittendorfer-Rutz.

Policy Brief 2019:10, Fri rörlighet för arbetstagare i EU och dess effekter på statsfinanserna, Marcus Österman, Joakim Palme och Martin Ruhs.

Rapport och Policy Brief 2020:1, De som inte får stanna: Att implementera återvändandepolitik, Henrik Malm Lindberg.

Rapport och Policy Brief 2020:2, Laglig migration för arbete och studier - Möjligheter att få uppehållstillstånd i Sverige för personer som saknar skyddsbehov, Bernd Parusel.

Rapport och Policy Brief 2020:3, Effekten av krig - Posttraumatisk stress och social tillit hos flyktingar, Jonathan Hall och Dennis Kahn.

Rapport och Policy Brief 2020:4, Åtgärder mot människosmuggling och människohandel: Är de förenliga med EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna?, Vladislava Stoyanova.

Policy Brief 2020:5, Den reglerade invandringen och barnets bästa, Louise Dane.

Policy Brief 2020:6, Migrationspolitik, välfärd och jämlikhet, Björn Östbring.

Avhandlingsnytt 2020:7, Migranternas möte med svensk hälso- och sjukvård, André Asplund, Raoul Galli, Iris Luthman och Sara Thalberg (eds.).

Policy Brief 2020:8, Språkkaféet som arena för språkträning, Gunilla Jansson och Silvia Kunitz.

Policy Brief 2020:9, Nyanlända elever och lärande på gymnasieskolans språkintrödningsprogram, Päivi Juvonen.

Rapport och Policy Brief 2021:1, Idrott och hälsa bland flickor - Uppfattningar och erfarenheter bland föräldrar från Somalia, Eritrea, Syrien och Sverige, Anders Kassman och Åsa Kneck.

Policy Brief 2021:2, Miljonprogram, migranter och utsatthet för covid-19, Erik Hansson, Lina Al-Nahar, Maria Albin, Eskil Jakobsson, Maria Magnusson och Kristina Jakobsson.

Rapport och Policy Brief 2021:3, Lokalsamhälletillit i Sverige före och efter flyktingkrisen, Susanne Wallman Lundåsen.

Kunskapsöversikt 2021:4, Tolkfunktionen i asylprocessen, Cecilia Wadensjö, Hanna Sofia Rehnberg och Zoe Nikolaidou.

Avhandlingsnytt 2021:5, Tidsbegränsade uppehållstillstånd, egenföretagande och skolsegregation – Aktuella avhandlingar om utrikes födda på arbetsmarknaden, Johanna Hemberg och Linus Liljeberg (eds.).

Rapport och Policy Brief 2021:6, Ungas uppväxtvillkor och integration, Sara Thalberg, André Asplund and Daniel Silberstein (eds.).

Policy Brief 2021:7, Invandring och välfärdsstaten, Tina Goldschmidt.

Policy Brief 2021:8, Interaktiv rasism på internet, i pressen och politiken, Mattias Ekman.

Policy Brief 2021:9, Polariserad demokrati. Hur uppfattade hot påverkar främlingsfientlighet och spänningar mellan olika grupper i samhället, Emma A. Renström och Hanna Bäck.

Rapport och Policy Brief 2021:10, Those who were sent back – Return and reintegration of rejected asylum seekers to Afghanistan and Iraq, Constanza Vera Larrucea, Henrik Malm Lindberg, and André Asplund.

Rapport och Policy Brief 2021:11, Trade Agreements as a Venue for Migration Governance? Potential and Challenges for the European Union, Sandra Lavenex and Tamirace Fakhoury.

The evolving policy coherence for development – Risk or opportunity for the EU as a development actor?, Anna Michalski.

Det är tydligt att segregationen i Sverige är en växande utmaning i åtskilliga avseenden. Segregationen kan ge skadliga konsekvenser både på individ- och på samhällsnivå i form av växande socio-ekonomiska klyftor, minskad känsla av gemenskap och lägre grad av tillit. Denna antologi lyfter fram forskning på temat segregation genom nyligen publicerade doktorsavhandlingar på ämnet. Varje kapitel belyser olika aspekter av segregationen i Sverige idag: psykisk ohälsa och skolsegregation, urvalssystem för att motverka skolsegregation, flyktingars fördelning och rörelsemönster över olika typer av regioner i landet och slutligen socialt kapital, psykisk hälsa och segregation.

Avhandlingarna, som publicerades mellan 2018 och 2021, är framlagda vid Stockholms universitet samt Karolinska institutet. Författare är Maria Granvik Saminathen, Elisabet Olme, Louisa Vogiazides och Charisse Johnson-Singh. Embla Holmgren och Linus Liljeberg har för Delmis räkning skrivit och sammanställt denna antologi.

Delegationen för migrationsstudier – Delmi – är en oberoende kommitté som initierar studier och förmedlar forskningsresultat som underlag till framtida migrationspolitiska beslut och för att bidra till samhällsdebatten.

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

Delegationen för
Migrationsstudier
Ju 2013:17